

Spis treści

Wstęp	13
Dokumenty	25
Nr 1. 1970 grudzień 12, Gdańsk – Notatka służbowa ppłk. Aleksandra Świerczyńskiego ze spotkania z TW „Mewa” w sprawie nastrojów związanych z podwyżką cen	27
Nr 2. 1970 grudzień 14, Gdańsk – Notatka pro memoria bp. Edmunda Nowickiego z rozmowy z przedstawicielem władz wojewódzkich Józefem Mazurem o pierwszym dniu strajków	29
Nr 3. 1970 grudzień 14, Gdańsk – Notatka służbowa Józefa Mazura z rozmowy z bp. Edmundem Nowickim o pierwszym dniu strajków	31
Nr 4. [1970 grudzień 15], Warszawa – Protokół odprawy kierowników wydziałów administracyjnych KW PZPR i wydziałów ds. wyznań PWRN odbytej w KC PZPR, dotyczącej akcji przeciwko ogłoszeniu z ambon listu pasterskiego biskupów	32
Nr 5. 1970 grudzień 16, Gdańsk – Meldunek Wydziału IV SB dla Sztabu KW MO dotyczący sytuacji w kościołach w centrum Gdańska w godzinach porannych	37
Nr 6. 1970 grudzień 17, Gdańsk – Zarządzenie Kurii Biskupiej Gdańskiej w sprawie odmówienia modlitwy na wszystkich mszach w niedzielę 20 grudnia w związku z protestami i ich pacyfikacją	39
Nr 7. 1970 grudzień 17, Gdynia – Notatka służbowa ppłk. Stanisława Stawowskiego z rozmów telefonicznych z osobowymi źródłami informacji w sprawie pogłoski o planowanym biciu w dzwony w Gdyni	40
Nr 8. 1970 grudzień 18, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat opinii wyrażanych przez pelplińskich biskupów i księży o wydarzeniach w Trójmieście	42
Nr 9. 1970 grudzień 18, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB o wiadomościach pozyskanych od tajnych współpracowników na temat bieżącej sytuacji	46
Nr 10. 1970 grudzień 18, Gdańsk – Notatka służbowa urzędników PWRN Antoniego Sępa, Jana Szewczyka i Józefa Nowakowskiego z przebiegu pierwszych pogrzebów ofiar w Gdańsku	49

Nr 11. 1970 grudzień 19, Gdynia – Plan zabezpieczenia pogrzebów ofiar na terenie Gdyni wraz z notatką komendanta miejskiego MO ppłk. Józefa Beima na temat jego opracowania	53
Nr 12. b.d., Gdańsk – Fragment kroniki kościoła garnizonowego św. Piotra i Pawła we Wrzeszczu autorstwa ks. ppłk. Józefa Samsonowicza z opisem jego udziału w nocnych pogrzebach ofiar rewolty grudniowej 18–20 grudnia 1970 r.	56
Nr 13. 1970 grudzień, Gdynia – Fragment kroniki klasztoru i parafii św. Antoniego autorstwa o. Stanisława Antoniego Frejlicha OFMConv z opisem wydarzeń i działań franciszkanów 17–23 grudnia 1970 r.	57
Nr 14. 1970 grudzień 20, Gdynia – Meldunek RSB dla Sztabu KW MO dotyczący nabożeństw w gdyńskich kościołach 20 grudnia 1970 r.	63
Nr 15. 1970 grudzień 20, Warszawa – Informacja Departamentu IV MSW dotycząca realizacji akcji „Jesień 1970”	64
Nr 16. 1970 grudzień 21, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat opinii duchowieństwa o wydarzeniach 18–21 grudnia 1970 r.	66
Nr 17. 1970 grudzień 21, Gdynia – Notatka służbowa ppłk. Stanisława Stawowskiego z rozmowy z KO „S” w sprawie pogrzebu Stanisława Sieradzana	68
Nr 18. 1970 grudzień 21, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat nastrojów wśród duchowieństwa i katolików świeckich	70
Nr 19. b.d., Gdynia – Notatka dotycząca nabożeństwa żałobnego za dusze ofiar zabitych w „czarny czwartek” zorganizowanego 21 grudnia 1970 r. w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz ze szkicem kazania wygłoszonego przez ks. Romana Tadrowskiego	73
Nr 20. 1970 grudzień 22, Gdańsk – Pismo kierownika WdsW Jana Szewczyka do dyrektora UdsW Aleksandra Skarżyńskiego w sprawie przyznania zapomogi kapelanom wojskowym z Gdańska i Sopotu	75
Nr 21. 1970 grudzień 22, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat opinii duchowieństwa diecezji chełmińskiej i gdańskiej w związku z wydarzeniami i zmianami personalnymi w KC PZPR	76
Nr 22. 1970 grudzień 22, Gdańsk – Notatka Jana Szewczyka z rozmowy bp. Edmunda Nowickiego z przewodniczącym PWRN Tadeuszem Bejmem	79
Nr 23. 1970 grudzień 23, Gdańsk – Notatka ks. Jana Majdera z rozmowy bp. Edmunda Nowickiego z przewodniczącym PWRN Tadeuszem Bejmem	82
Nr 24. 1970 grudzień 23, Gdańsk – Doniesienie TW „Mewa” o przemówieniu bp. Edmunda Nowickiego na spotkaniu wigilijnym księży diecezji gdańskiej w dniu 22 grudnia 1970 r.	86
Nr 25. 1970[?] grudzień 23, Gdynia – Notatka ks. Hilarego Jastaka dotycząca pogotowia spowiedziowego i konfliktu wśród księży w Gdyni ...	93

Nr 26. 1970 grudzień 24, Gdańsk – Notatka wikariusza generalnego ks. Bernarda Polzina w sprawie mszy żałobnych za ofiary wydarzeń na Wybrzeżu	96
Nr 27. 1970 grudzień 24, Gdańsk – Relacja ks. Władysława Ciastonia SAC na temat wydarzeń wokół kościoła św. Elżbiety w Gdańsku w dniach 14 i 15 grudnia 1970 r.	98
Nr 28. 1970 grudzień 25, Gdańsk – Kazanie bp. Edmunda Nowickiego wygłoszone podczas pasterki w katedrze oliwskiej	101
Nr 29. 1970 grudzień 25, Warszawa – Apel prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego do wszystkich dzieci wspólnej ojczyzny (wersja rozprowadzana 28 grudnia 1970 r. w diecezji gdańskiej wraz z poleceniem jego odczytania)	104
Nr 30. 1970 grudzień 27, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat przebiegu świąt Bożego Narodzenia w województwie gdańskim i wypowiedzi duchownych	108
Nr 31. 1970 grudzień 28, Gdańsk – Notatka służbowa st. sierż. Jerzego Jakubowskiego dotycząca nabożeństwa żałobnego w kościele Najświętszego Serca Jezusowego w Gdańsku-Wrzeszczu	114
Nr 32. 1970 grudzień 28, Gdańsk – Słowo arcypasterskie bp. Edmunda Nowickiego w sprawie uczynków miłości i miłosierdzia w związku z tragicznymi wydarzeniami na Wybrzeżu wraz z zarządzeniem jego odczytania podczas nabożeństw żałobnych	115
Nr 33. 1970 grudzień 29, Warszawa – Protokół nadzwyczajnego posiedzenia Rady Głównej Episkopatu Polski 29 grudnia 1970 r.	117
Nr 34. 1970 grudzień 29, Warszawa – Odezwa Rady Głównej Episkopatu Polski do wszystkich rodaków wspólnej ojczyzny (wersja rozprowadzona 2 stycznia 1971 r. w diecezji gdańskiej wraz z poleceniem jej odczytania	155
Nr 35. 1970 grudzień 29, Gdańsk – Relacja administratora parafii na Przymorzu ks. Romana Siudka z rozmowy z przewodniczącym PMRN Janem Nikołajewem w sprawie budowy kościoła	158
Nr 36. 1970 grudzień 31, Gdańsk – Notatka służbowa Jana Szewczyka dotycząca kościoła św. Stanisława w Gdańsku-Wrzeszczu	160
Nr 37. 1971 styczeń 2, Gdynia – List o. Stanisława Antoniego Frejlicha OFMConv do ppłk. Stanisława Stawowskiego w sprawie otrzymanych przez niego upominków i związanej z tym propozycji współpracy	165
Nr 38. [1971 styczeń, Gdańsk] – Notatka bp. Edmunda Nowickiego dotycząca działań strony kościelnej związanych z rewoltą grudniową w okresie od 14 grudnia 1970 r. do 2 stycznia 1971 r.	166
Nr 39. 1970 styczeń 4, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat przebiegu nabożeństw w województwie gdańskim w niedzielę 3 stycznia 1971 r.	172

Nr 40. 1971 styczeń 7, Katowice – Informacja kapelana wojskowego ks. płk. Wilhelma Franciszka Kubsza OMI o pogrzebie w Strzemieszycach Wielkich żołnierza, który stracił życie w związku z wydarzeniami na Wybrzeżu	174
Nr 41. 1971 styczeń 8, Gdańsk – Meldunek Wydziału IV SB dla Wydziału IV Departamentu IV MSW dotyczący aktualnych komentarzy wśród księży gdańskich	176
Nr 42. 1971 styczeń 10, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat kontroli nabożeństw w kościołach w województwie gdańskim i kazania wygłoszonego przez ks. Mariana Szlagowskiego	180
Nr 43. 1971 styczeń 12, Starogard Gdański – Notatka służbowa przedstawicieli władz administracyjnych z wizyty u rodziny Perzyńskich i symbolicznego pogrzebu Andrzeja Perzyńskiego w Lalkowych w grudniu 1970 r.	182
Nr 44. 1971 styczeń 13, Gdańsk – Informacja WdsW PWRN dla UdsW na temat sytuacji kapelanów wojskowych w diecezji gdańskiej	184
Nr 45. 1971 styczeń 16, Gdańsk – Notatka służbowa Józefa Mazura z rozmowy kierownika WdsW Jana Szewczyka z proboszczem parafii św. Józefa w Gdańsku ks. Kazimierzem Kluzem i wikariuszem ks. Marianem Szlagowskim	186
Nr 46. 1971 styczeń 23, Gdynia – Prośba ks. Hilarego Jastaka skierowana do bp. Kazimierza Józefa Kowalskiego o zwolnienie ze stanowiska administratora parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa i przyznanie duszpasterzowania w parafii wiejskiej na Kaszubach	188
Nr 47. 1971 styczeń 23, Gdańsk – Notatka ks. Władysława Ciastonia SAC w sprawie zaopatrzenia poszkodowanych w czasie rewolty grudniowej w Gdańsku opracowana na podstawie relacji kapelanów szpitalnych i lekarzy	191
Nr 48. 1971 styczeń 23, Warszawa – Informacja UdsW dotycząca rozmów z duchownymi Szczecina i Trójmiasta w sprawie uspokajającego oddziaływania na wiernych w niedzielę 24 stycznia 1971 r.	195
Nr 49. 1971 styczeń 24, Gdańsk – Zapis rozmowy przewodniczącego PWRN Tadeusza Bejma z bp. Edmundem Nowickim odbytej 23 stycznia 1971 r., sporządzony przez ks. Jana Majdera	199
Nr 50. 1971 styczeń 25, Warszawa – Informacja UdsW o reakcjach duchownych Gdańska i Szczecina na strajki styczniowe w tych miastach .	204
Nr 51. 1971 styczeń 27, Gdynia – List ks. Hilarego Jastaka do prymasa kard. Stefana Wyszyńskiego w sprawie „czarnego czwartku” w Gdyni	208
Nr 52. 1971 styczeń 30, Gdańsk – Notatka służbowa Jana Szewczyka z rozmowy przewodniczącego PWRN Tadeusza Bejma z bp. Edmundem Nowickim odbytej 23 stycznia 1971 r.	213

Nr 53. 1971 styczeń 31, Gdańsk – Meldunek Wydziału IV SB dla Departamentu IV MSW dotyczący publicznych wypowiedzi duchowieństwa nawiązujących do sytuacji politycznej	216
Nr 54. 1971 luty 1, Gdańsk – Kurenda Kurii Biskupiej Gdańskiej nr 5/1971 zawierająca wytyczne na temat Modlitwy Narodu za Ojczyznę 14 lutego 1971 r. wraz z przygotowanym na ten dzień „Listem pasterskim biskupów polskich wzywających cały Naród do modlitwy za Ojczyznę” z 27 stycznia 1971 r.	219
Nr 55. 1971 luty 4, Warszawa – Przemówienie naczelnika Wydziału IV SB w Gdańsku ppłk. Aleksandra Świerczyńskiego na ogólnokrajowej naradzie pionu czwartego MSW dotyczącej pracy operacyjnej w okresie Grudnia '70	228
Nr 56. 1971 luty 4, Warszawa – Przemówienie naczelnika Wydziału IV SB w Szczecinie ppłk. Henryka Markiewicza na ogólnokrajowej naradzie pionu czwartego MSW dotyczącej pracy operacyjnej w okresie Grudnia '70	233
Nr 57. 1971 luty 4, Warszawa – Wystąpienie przedstawiciela Wydziału IV SB w Olsztynie na ogólnokrajowej naradzie pionu czwartego MSW dotyczącej pracy operacyjnej w okresie Grudnia '70	238
Nr 58. 1971 luty 9, Gdańsk – Protokół spotkania roboczego przedstawicieli władz wojewódzkich z reprezentantami Kurii Biskupiej Gdańskiej z bp. Lechem Kaczmarskim na czele sporządzony przez ks. Wiesława Lauera	244
Nr 59. 1971 luty 10, Gdańsk – Dodatek do „Kurendy” Kurii Biskupiej Gdańskiej nr 5/1971 dotyczący zbiórki na rodziny osierocone na Wybrzeżu	259
Nr 60. 1971 luty 15, Warszawa – Informacja Departamentu IV MSW na temat dnia modlitw narodu za Ojczyznę i odczytywania listu Episkopatu Polski 14 lutego 1971 r. oraz wypowiedzi niektórych biskupów	260
Nr 61. 1971 luty 15, Gdańsk – Dodatek do „Kurendy” Kurii Biskupiej Gdańskiej nr 5/1971 dotyczący zbiórki na rodziny osierocone na Wybrzeżu	264
Nr 62. 1971 luty 15, Warszawa – Odpowiedź prymasa kard. Stefana Wyszyńskiego na list ks. Hilarego Jastaka z 27 stycznia 1971 r. w sprawie „czarnego czwartku” w Gdyni	265
Nr 63. 1971 luty 17, Gdańsk – Notatka służbowa kierownika WdsW Jana Szewczyka dotycząca delegacji wiernych w PWRN w sprawie budowy kościołów na Suchaninie i Przymorzu	267
Nr 64. 1971 luty 17, Gdańsk – Notatka ks. Jana Majdera z rozmowy bp. Edmunda Nowickiego z przewodniczącym PWRN Tadeuszem Bejmem	269

Nr 65. 1971 luty 18, Gdańsk – Notatka kierownika WdsW Jana Szewczyka z rozmowy przewodniczącego PWRN Tadeusza Bejma z bp. Edmundem Nowickim odbytej 17 lutego 1971 r.	272
Nr 66. 1971 luty 19, Gdańsk – Notatka służbowa Jana Szewczyka z odbytego 9 lutego 1971 r. spotkania roboczego przedstawicieli władz wojewódzkich z reprezentantami Kurii Biskupiej Gdańskiej z bp. Lechem Kaczmarkiem na czele	275
Nr 67. 1971 luty 19, Gdańsk – Sprawozdanie delegacji wiernych z wizyty w PWRN w sprawie budowy kościoła na Przymorzu	279
Nr 68. 1971 marzec 1, Gdańsk – Petycja mieszkańców dzielnicy Przymorze do UdsW w sprawie zezwolenia na budowę nowego kościoła	281
Nr 69. 1971 marzec 1, Gdańsk – Informacja naczelnika Wydziału Śledczego SB ppłk. Stanisława Dobrzyńskiego o sprawie ks. Władysława Ciastonia SAC wraz z wnioskami dotyczącymi jej rozwiązania przygotowanymi we współpracy z naczelnikiem Wydziału IV SB ppłk. Aleksandrem Świerczyńskim	284
Nr 70. 1971 kwiecień 1, Gdańsk – Meldunek Wydziału IV SB dla Wydziału IV Departamentu IV MSW dotyczący kościelnej pomocy finansowej dla poszkodowanych w Grudniu '70, wizyty kard. Franza Königa i festiwalu „Sacrosong 71”	287
Nr 71. 1971 kwiecień 5, Gdańsk – Notatka służbowa kpt. Adolfa Frączka na temat ks. Henryka Jankowskiego	289
Nr 72. 1971 maj 20, Gdynia – Skarga mieszkańców dzielnicy Port do premiera Piotra Jaroszewicza na postępowanie władz w sprawie budowy Kościoła Morskiego w dzielnicy portowej	292
Nr 73. 1971 czerwiec 18, Nowy Dwór Gdański – Notatka służbowa kierownika WSW PPRN Józefa Marca z rozmowy z ks. Wiesławem Gawlikiem w sprawie procesji Bożego Ciała	296
Nr 74. 1971 lipiec 3, Gdańsk – Informacja SB KW MO na temat zorganizowanej przez ks. Henryka Jankowskiego pielgrzymki na Jasną Górę wraz z treścią jego przemówienia wygłoszonego w obecności kard. Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	299
Nr 75. 1971 sierpień 19, Gdańsk – List ks. ppłk. Józefa Samsonowicza do prymasa kard. Stefana Wyszyńskiego w sprawie problemów z uzyskaniem jurysdykcji kościelnej w diecezji gdańskiej	304
Nr 76. 1971 październik 15, Gdynia – Fragment notatki służbowej por. Andrzeja Zielińskiego z odbytego 24 marca 1971 r. spotkania z TW „Kwieciński” dotyczący kościelnej pomocy finansowej dla osób poszkodowanych w Gdyni	306
Nr 77. 1971 listopad 2, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB dla kierownika WdsW PWRN na temat uroczystości kościelnych 1 listopada 1971 r. w województwie gdańskim	308

Nr 78. 1971 listopad 30, Gdynia – Notatka służbowa ppłk. Stanisława Stawowskiego ze spotkania z KO „S” w sprawie rocznicy rewolty grudniowej	312
Nr 79. 1971 grudzień 7, Gdynia – Notatka służbowa ppłk. Stanisława Stawowskiego z rozmowy z KO „S” na temat mszy żałobnej w intencji Stanisława Sieradzana	314
Nr 80. 1971 grudzień 8, Gdańsk – Notatka bp. Lecha Kaczmarka z rozmowy z dyrektorem departamentu w MSW w sprawie rocznicy rewolty grudniowej	315
Nr 81. 1971 grudzień 8, Gdańsk – Informacja Wydziału IV SB na temat kościelnej pomocy materialnej dla poszkodowanych w okresie Grudnia '70 w województwie gdańskim	316
Nr 82. 1971 grudzień 10, Gdańsk – Meldunek Wydziału IV SB dla Wydziału IV Departamentu IV MSW dotyczący zebrania księży diecezji gdańskiej i wytycznych kurii w sprawie rocznicy rewolty grudniowej	318
Nr 83. 1971 grudzień 18, Gdynia – Meldunek RSB do SB KW MO w sprawie nabożeństw żałobnych zorganizowanych z okazji rocznicy „czarnego czwartku” 17 grudnia 1971 r.	320
Nr 84. 1971 grudzień 22, Gdynia – Notatka służbowa ppłk. Stanisława Stawowskiego ze spotkania z KO „S” dotyczącego zakończenia wizytacji parafii gdyńskich przez bp. Kazimierza Józefa Kowalskiego i jego stosunku do rocznicy rewolty grudniowej	322
Wykaz skrótów	325
Wykaz źródeł wykorzystanych w edycji	331
Indeks osób	333
Nota o autorach	344